

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr VII/49/24
Rady Powiatu Skierniewickiego
z dnia 25 września 2024 roku

**POWIATOWY PROGRAM
KOREKCYJNO-EDUKACYJNY DLA OSÓB
STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ
W POWIECIE SKIERNIEWICKIM
NA LATA 2024-2030**

LIPIEC 2024

Spis treści

Wstęp	3
1. Podstawa prawna programu	4
2. Cele programu.....	5
3. Adresaci programu.....	6
4. Realizatorzy programu.....	7
5. Realizacja programu	8
5.1. Czas realizacji programu	8
5.2. Miejsce realizacji programu.....	9
5.3. Przebieg programu.....	9
5.4. Reguły uczestnictwa.....	10
5.5. Sposób realizacji programu	11
5.6. Formy i metody pracy.....	11
5.7. Zawartość merytoryczna programu.....	12
5.8. Dokumentacja programu.....	13
5.9. Wskaźniki monitorowania realizacji programu.....	14
6. Zakładane rezultaty.....	14
7. Zagrożenia realizacji programu.....	15
8. Źródła finansowania programu	16
9. Monitoring i ewaluacja.....	16

Wstęp

Przemoc domowa zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej to *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.*

Według powyższej ustawy przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletniego – wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej. Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej. Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Przeciwdziałanie przemocy domowej obejmuje działania skierowane zarówno do osób doznających przemocy, jak i do osób stosujących przemoc domową. Skuteczność działań podejmowanych wobec rodziny, w której istnieje przemoc zależy w głównej mierze od wieloaspektowości i kompleksowości udzielanej pomocy.

Działania wobec osób stosujących przemoc domową są trudnym elementem systemu wsparcia rodziny z uwagi na trudności w uznaniu faktu stosowania przemocy przez osobę ją stosującą i jej chęci zmiany. Praca z całym systemem rodzinnym daje szansę na niesienie skutecznej pomocy. Potrzebne są działania wzmacniające skuteczność ochrony osób doświadczających przemocy przed osobami stosującymi przemoc oraz działania powstrzymujące sprawców, prowadzące do zakończenia przemocy. Temu mają służyć programy korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc domową.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach opracowało Powiatowy Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2030 w warunkach wolnościowych.

Niniejszy Program jest uzupełnieniem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Skierniewickim na lata 2024-2030, w którym szeroko omówiona jest zarówno diagnoza zjawiska przemocy domowej, jak i charakterystyka tego problemu.

1. Podstawa prawna programu

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domowej jest:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424, 834),
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r., poz. 1163).

Powyższe akty prawne, oprócz zdefiniowania pojęcia przemocy domowej, nakładają na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, określając zakres pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy oraz zadania w zakresie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Powyższe stanowi, iż jednym z zadań własnych powiatu jest opracowanie i wdrożenie do realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową.

Niniejszy program korekcyjno-edukacyjny jest formą oddziaływań, który skupia w sobie zarówno modelowe, jak i autorskie pomysły osób realizujących program. Elementami stosowanymi w programie mogą być: podejście skoncentrowane na rozwiązaniach, program Duluth, Trening Zastępowania Agresji. Program jest

realizowany poprzez: terapię opartą na schematach w oparciu o doświadczenia terapeutyczne osób prowadzących, psychoedukację na temat form przemocy, samoobserwację uczestników, ćwiczenia umiejętności społecznych, trening zachowań asertywnych, dyskusję grupową, monitoring i ewaluację.

2. Cele programu

Celem głównym Programu korekcyjno-edukacyjnego jest powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem.

Innymi, również bardzo ważnymi celami Programu jest:

- zmiana przekonań odbiorców programu korekcyjno-edukacyjnego dotyczących stosowania przemocy domowej,
- nabycie przez osobę stosującą przemoc umiejętności samokontroli i samoregulacji (w tym bardziej efektywnego radzenia sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych)
- nabycie umiejętności współżycia w rodzinie bez stosowania przemocy (poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników partnerstwie)
- zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy,
- kształtowanie umiejętności w zakresie prowadzenia procesu wychowawczego dzieci bez używania wobec nich przemocy,
- wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania oraz uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za jej stosowanie,
- zdobycie wiedzy na temat mechanizmów, symptomów i cykli przemocy domowej,
- zdobycia umiejętności poprawnego komunikowania się i rozwiązywania konfliktów bez stosowania przemocy,
- zdobycie informacji o możliwości uzyskania pomocy i podejmowania działań terapeutycznych

Cel podstawowy ukierunkowany jest na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc domową. Program nie stanowi formy osobistej psychoterapii sprawcy a jedynie koryguje jego niepożądane, szkodliwe zachowanie i postawy.

3. Adresaci programu

Adresatami niniejszego programu są osoby mieszkające na terenie powiatu skierniewickiego stosujące przemoc domową, które uznają fakt stosowania przez nich przemocy.

Program kierowany jest do osób pełnoletnich stosujących przemoc domową, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, w tym w szczególności do:

1. osób, które z własnej inicjatywy zgłoszą się do uczestnictwa w programie lub zostaną zmotywowane przez instytucje wspierające rodzinę,
2. osób, które stosują przemoc domową, kierowanych przez Zespół Interdyscyplinarny na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej – wobec których została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”,
3. osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, wobec których Sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując ich do uczestnictwa w programie,
4. rodziców którzy mają ograniczoną władzę rodzicielską lub są jej pozbawieni w wyniku zaniedbań i niewypełniania funkcji rodzicielskich,
5. osób uzależnionych od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień,
6. osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie lub zostaną zmotywowane przez pracowników socjalnych, kuratorów, terapeutów, pracowników ośrodków interwencji kryzysowej lub inne osoby, które powzięły wiadomość o stosowaniu przez nich przemocy wobec osób najbliższych.

Do programu nie przyjmuje się osób:

- chorych psychicznie,
- z poważnymi zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz z zaburzeniami osobowości pogranicznej,
- nałogowych hazardzistów,
- osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.

Warunkiem, odbycia programu korekcyjno-edukacyjnego będzie udział w terapii odwykowej – uzależnienie od alkoholu min. 3-miesięczną, od innych środków psychoaktywnych min. 6 miesięcy, potwierdzona zaświadczeniem o odbytej terapii stacjonarnej lub ambulatoryjnej.

Dla osób uczestniczących w terapii leczenia uzależnienia udział w programie korekcyjno-edukacyjnym może stanowić uzupełnienie podstawowej terapii.

4. Realizatorzy programu

Realizatorem programu jest Powiat Skierniewicki, w którego imieniu działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Koordynatorem programu jest Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach lub osoba przez niego wyznaczona.

Program będzie realizowany przy współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej:

- Sądem Rejonowym w Skierniewicach, Rawie Mazowieckiej i Brzezinach, w tym z Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Komendą Miejską Policji w Skierniewicach,
- Ośrodkami pomocy społecznej,
- Zespołami Interdyscyplinarnymi,
- Poradnią Leczenia Uzależnień
- Organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

Program korekcyjno-edukacyjny prowadzony jest przez osoby:

- 1) posiadające wykształcenie wyższe na kierunku praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub
- 2) posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku:
 - a) psychologia, praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub
 - b) innym, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki lub resocjalizacji, lub
- 3) będące terapeutami lub psychoterapeutami,
- 4) posiadające udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,

- 5) posiadające zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową.

Realizacja Powiatowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową może być zlecona innemu podmiotowi.

Realizator lub inny podmiot, któremu zlecono realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zobowiązany jest w stosunku do każdego uczestnika prowadzić indywidualną kartę przebiegu programu obejmującą m.in. diagnozę stosowanej przemocy, uwagi i wnioski oraz wskazania do pracy ze sprawcą, jak również prowadzić dokumentację uczestników programu.

Realizator programu zatrudni (głównie w formie umowy zlecenia) prowadzących program o odpowiednich kwalifikacjach, zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 1163) w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

W przypadku, gdy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach zleci realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych innemu podmiotowi, podmiot ten jest zobowiązany każdorazowo, całą dokumentację dotyczącą uczestnictwa sprawcy w zajęciach dostarczyć do siedziby Centrum w terminie jednego miesiąca od daty zakończenia udziału sprawcy w zajęciach.

5. Realizacja programu

5.1. Czas realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową na terenie Powiatu Skierniewickiego prowadzony będzie w latach 2024-2030 w warunkach wolnościowych. W każdym roku prowadzenia programu zakłada się zrealizowanie 1 (jednego) pełnego cyklu programu.

Jedna edycja Programu obejmować będzie minimum 60 godzin zajęć grupowych i indywidualnych dla każdego uczestnika. Przerwy pomiędzy kolejnymi zajęciami grupowymi nie powinny być dłuższe niż tydzień. Wyjątkiem są drobne kilkudniowe odstępstwa wynikające z umiejscowienia w kalendarzu świąt i pozostałych dni wolnych od pracy. Harmonogram spotkań ustalany będzie każdorazowo przez osobę/osoby prowadzące program w danym roku kalendarzowym.

5.2. Miejsce realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową będzie realizowany w oparciu o zasoby lokalowe Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach i Starostwa Powiatowego w Skierniewicach. W przypadku zlecenia realizacji Programu innemu podmiotowi, może być realizowany w innej lokalizacji.

W przypadku realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową w tym samym miejscu, w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej należy zadbać o bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej, np. poprzez realizację zajęć w innych godzinach lub dniach, od tych, w których udzielana jest pomoc osobom doznającym przemocy.

5.3. Przebieg programu

1. Nabór uczestników Programu – współpraca z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach prowadzi ciągły nabór uczestników zainteresowanych udziałem w programie. Co najmniej raz w roku PCPR opracowuje informator zawierający m.in. dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych, a także przesyła zaktualizowany informator prezesom Sądu Rejonowego w Skierniewicach, Rawie Mazowieckiej i Brzezinach, Prokuratorowi Rejonowemu w Skierniewicach, Rawie Mazowieckiej i Brzezinach, Komendantowi Miejskiemu Policji w Skierniewicach, oraz wchodzącym w obręb Powiatu Skierniewickiego gminom. Powyższy informator jest corocznie aktualizowany na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Skierniewicach/Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach. Realizacja tych zadań pozwala na usprawnienie współpracy z innymi jednostkami w zakresie naboru uczestników. Osoby zainteresowane mogą zgłaszać się osobiście lub wysłać pisemny wniosek o chęci uczestnictwa w programie. Osobom skierowanym do udziału w programie przez Zespół Interdyscyplinarny wydawane jest zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie.
2. Konsultacje indywidualne z uczestnikami Programu. Celem spotkań jest poznanie uczestników, rozpoznanie diagnostyczne, motywacja do udziału w Programie.
3. Wywiady diagnostyczne z uczestnikami programu obejmują w szczególności: okoliczności skierowania do programu, określenie wobec kogo uczestnik programu stosował przemoc, określenie czy uczestnik programu aktualnie stosuje

przemoc i wobec kogo, najgroźniejsze oraz typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań, aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa.

4. Wykluczenie zaburzeń emocjonalnych, w szczególności związanych z zaburzeniami osobowości antyspołecznej.
5. Prowadzenie zajęć indywidualnych i grupowych. Program jest realizowany w małych grupach warsztatowych (do 15 osób).
6. Ewaluacja – uczestnicy Programu wypełniają ankietę, ukierunkowaną na uzyskanie informacji, niezbędnych do poprowadzenia przedmiotowych analiz przed rozpoczęciem zajęć, w trakcie ich realizacji i po zakończeniu zajęć. Badania ewaluacyjne mają na celu ocenę rezultatów i efektywności Programu.
7. Udział w spotkaniach potwierdzany jest na listach obecności. Po zakończeniu programu uczestnicy otrzymują zaświadczenie o jego ukończeniu, według wzoru określonego rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r.
8. Przeprowadzenie badania skuteczności programu – zgodnie z zapisem pkt 3.3.7 „Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030”.

5.4. Reguły uczestnictwa

Warunkiem przyjęcia do programu jest podpisanie przez uczestnika indywidualnego kontraktu określającego reguły uczestnictwa w programie, zasady usprawiedliwiania ewentualnych nieobecności oraz warunki ukończenia programu. Każda osoba chcąc wziąć udział w Programie uczestniczy w indywidualnej sesji kwalifikacyjnej do Programu i przyjmuje zasady Programu określone w kontrakcie oraz normy grupowe ustalone podczas pierwszej orientacyjnej sesji grupowej.

Na czas uczestnictwa w Programie uczestnicy powinni zobowiązać się do przestrzegania następujących reguł uczestnictwa:

- zadeklarować swój udział w Programie i uczestnictwo w zajęciach, realizowanych w trybie minimum jednego spotkania w tygodniu,
- informować o planowanych nieobecnościach,
- zaprzestać stosowania przemocy,
- szanować zasady współżycia społecznego.

Niezastosowanie się do wyżej wymienionych reguł może spowodować wykluczenie osoby z uczestnictwa w Programie.

Warunkiem ukończenia programu jest obecność na spotkaniach w wymiarze minimum 75%. Zakończenie programu oparte jest na ocenie dokonanej przez prowadzących program oraz samego uczestnika. Ocenie podlegają: obecność uczestnika na spotkaniach, jego zaangażowanie, przestrzeganie reguł uczestnictwa w programie oraz zasad pracy w grupie, niestosowanie przemocy.

Uczestnikom spełniającym określone programem kryteria wydaje się zaświadczenie o ukończeniu programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zgodne z Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń.

Uczestnicy Programu podpisując kontrakt zobowiązują się do przestrzegania zasad w nim zawartych.

5.5. Sposób realizacji programu

Realizacja programu odbywa się w cyklach po zebraniu grupy minimum 8 osób. Nowi uczestnicy mogą dołączyć do zawiązanej grupy po uzupełnieniu treści zrealizowanych przez grupę. Istnieje możliwość realizacji programu w systemie otwartym, gdzie w trakcie trwania programu mogą dołączyć nowi uczestnicy przechodząc po kolei wszystkie sesje.

Program prowadzony jest przez dwie osoby – najlepiej kobietę i mężczyznę. Zasadność tego wyboru jest podyktowana możliwością stworzenia relacji pomiędzy osobami prowadzącymi, które mogą stać się modelem komunikacji partnerskiej dla uczestników programu. Ponadto obecność kobiety i mężczyzny stwarza możliwość konfrontacji – co jest niezbędne w procesie zmiany zachowania.

5.6. Formy i metody pracy

Program zakłada pracę z uczestnikami w formie indywidualnej i grupowej. Zakłada się, że przed rozpoczęciem zajęć grupowych będą przeprowadzane spotkania indywidualne z każdym uczestnikiem Programu w celu przeprowadzenia rozpoznania diagnostycznego.

Program zakłada prowadzenie grupy jednorodnej ze względu na płeć, jednak w sytuacji, gdy liczba kobiet/mężczyzn będzie zbyt niska, by stworzyć odrębną grupę, dopuszczalne jest realizowanie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w grupach

mieszanych. Ponadto zakłada się, że w wyjątkowych okolicznościach istnieje możliwość realizacji programu w formie spotkań indywidualnych bądź za pośrednictwem komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Uczestnicy mogą również przystąpić do programu w każdym czasie jego trwania. W celu dołączenia do grupy nowego uczestnika na konsultacjach indywidualnych omawiany będzie z uczestnikiem materiał zrealizowany dotychczas przez grupę.

Program może być realizowany przy wykorzystaniu różnorodnych metod pracy, między innymi poprzez:

- zajęcia warsztatowe;
- ćwiczenia, dyskusje, wykłady;
- wizualizacje, psychodrama, odgrywanie scenek;
- treningi asertywności;
- zajęcia psychoedukacyjne;
- projekcje filmów edukacyjnych;
- spotkania z przedstawicielami organów ścigania;
- autodiagnoza na bazie psychotestów;
- analiza indywidualnych przypadków;
- porady rodzinno-wychowawcze;
- metody aktywizujące.

5.7. Zawartość merytoryczna programu

Program ma charakter edukacyjno-korekcyjny i przyjmuje możliwość jego realizacji w warunkach wolnościowych oraz możliwość korzystania z konsultacji indywidualnych dla uczestników. W części edukacyjnej skoncentrowany jest na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy. Część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych i asertywności oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania sporów i korzystanie ze wsparcia społecznego.

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazje do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę form myślenia i sposobów reagowania.

Najważniejszymi z tych elementów są:

- 1) Rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników, jego sytuacji życiowej oraz specyfice przemocy, której był sprawcą.
- 2) Edukacja – dobór treści edukacyjnych uwzględniających cele programu oraz specyfikę uczestników obejmuje:
 - społeczno-kulturowe źródła i okoliczności przemocy domowej (mity i stereotypy)
 - definicje przemocy, jej rodzaje, formy i dynamikę,
 - problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
 - planowanie i rozwijanie samokontroli,
 - rolę życia uczuciowego w funkcjonowaniu człowieka
 - komunikację interpersonalną,
 - promocję pozytywnych standardów i wartości,
 - zaburzenia życia rodzinnego spowodowane uzależnieniami,
 - wpływ przemocy domowej na zachowanie i psychikę dzieci,
 - wychowywanie bez przemocy.
- 3) Ćwiczenia praktyczne – dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych, zmieniających zachowania i postawy oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia.

5.8. Dokumentacja programu

Działania podejmowane w ramach Programu będą dokumentowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, a w przypadku zlecenia realizacji programu innemu podmiotowi przez ten podmiot, a następnie przekazane do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach.

Bieżąca dokumentacja obejmować będzie:

- 1) Korespondencję dotyczącą rekrutacji osób do Programu.
- 2) Rejestr osób zgłoszonych do udziału w Programie.
- 3) Rejestr zaświadczeń o zgłoszeniu się do udziału w Programie i o ukończeniu Programu.

- 4) Dokumenty potwierdzające prowadzenie zajęć, tj. wywiady, ankiety, indywidualne kontrakty z uczestnikami, rozpoznanie diagnostyczne dla każdego uczestnika sporządzone we wstępnej fazie programu i w trakcie realizacji, listy obecności potwierdzające udział w poszczególnych sesjach, sprawozdanie z realizacji programu, zaświadczenia o ukończeniu programu.
- 5) Monitoring udziału osób stosujących przemoc domową w programie oraz monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu uczestników (ankiety, notatki, korespondencja z zespołami interdyscyplinarnymi/ ośrodkami pomocy społecznej/ zespołem kuratorskiej służby sądowej/zakładem karnym).

5.9. Wskaźniki monitorowania realizacji Programu

Wskaźniki realizacji programu:

1. Liczba osób, które rozpoczęły program (z uwzględnieniem głównego powodu uczestnictwa)
2. Liczba osób, które przerwały program ze wskazaniem powodu/ów.
3. Liczba osób, które ukończyły program.
4. Liczba osób, które ukończyły program i nie powróciły do zachowań przemocowych.
5. Liczba osób, które ukończyły program i ponownie dopuściły się zachowania przemocowego, z uwzględnieniem głównego czynnika powodującego przystąpienie do programu.

6. Zakładane rezultaty

Zakłada się, że oddziałania korekcyjno-edukacyjne przyczynią się do:

- nabycia przez uczestników wiedzy na temat przemocy i skutków jej stosowania,
- uzyskania przez tę osobę świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich i destrukcyjnych skutków tych zachowań w poszczególnych obszarach życia,
- nabycia nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez używania agresji i przemocy,
- nabycia umiejętności rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania uczuć,

- nabycia umiejętności partnerskiego współdziałania oraz korzystania z pomocy innych.
- nabycia umiejętności rozpoznania sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- opracowania „planu bezpieczeństwa” zapobiegającego użyciu siły i przemocy,
- nabycia umiejętności wychowawczych bez użycia przemocy,
- nabycia umiejętności realizacji własnych potrzeb w sposób niekrzywdzący innych osób,
- zaprzestania używania przemocy.

7. Zagrożenia realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc realizowany przez Powiat Skierniewicki, w którego imieniu działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach to ułożony w określonym czasie ciąg działań zmierzających do wybranej, specyficznej grupy odbiorców, wymagający zaangażowania środków rzeczowych, ludzkich i finansowych. Realizacja założeń programowych wiąże się nierozzerwalnie z ryzykiem wystąpienia zjawisk czy działań, które mogą mieć negatywne skutki dla przebiegu całego programu lub jego poszczególnych części.

Najistotniejsze zagrożenia wiążą się z brakiem wystarczającej ilości zewnętrznych środków finansowych, od których realizacja programu jest zależna.

Ponadto, zagrożeniem dla programu może być brak dostatecznego zainteresowania adresatów uczestnictwem w jego działaniach.

Realizator zastrzega możliwość niezrealizowania edycji Programu w danym roku jeśli wystąpią czynniki stanowiące zagrożenie dla życia lub zdrowia uczestników, tj. pandemia, klęska żywiołowa, itp.

Bardzo ważnym elementem prowadzenia programu jest ścisła i umiejętna współpraca z partnerami programu, co pozwoli na rzetelne zebranie potrzebnych informacji oraz umożliwi dostosowanie programu do potrzeb uczestników. Nie bez znaczenia jest również rzetelna i bieżąca ocena realizacji poszczególnych etapów programu oraz skuteczny monitoring.

8. Źródła finansowania programu

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat.

Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa. W związku z tym, planowanie wydatków następuje corocznie, a realizacja Programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu w formie dotacji z budżetu państwa na ten cel.

W przypadku zlecenia prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych innemu podmiotowi, umowa będzie podpisywana na okres jednego roku, a koszt prowadzenia oddziaływań będzie ustalany przed każdorazowym podpisaniem umowy.

Planowany koszt realizacji programu stanowi:

- koszty osobowe: prowadzenie rekrutacji i zajęć edukacyjnych: grupowe i indywidualne w tym opracowanie konspektów zajęć, przeprowadzenie diagnozy, prowadzenie akt osobowych uczestników, sporządzanie sprawozdań, monitoring i ewaluacja.
- obsługa, zakup materiałów edukacyjnych, papierniczych i piśmiennych, koszty ksero i organizacji zajęć (sala, sprzęt konferencyjny, itp.).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, jako jednostka realizująca w imieniu Powiatu Skierniewickiego program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc zobowiązana jest do prowadzenia odrębnej księgowości w zakresie wykorzystania dotacji.

Zakłada się również możliwość finansowania ze środków własnych powiatu oraz ze środków zewnętrznych, w tym ze środków Unii Europejskiej.

9. Monitoring i ewaluacja

Monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu danych ze zrealizowanych działań. Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach będzie składał sprawozdanie Radzie Powiatu z efektów realizacji Programu w corocznym sprawozdaniu z działalności PCPR. Program ma charakter otwarty i może ulegać modyfikacji w trakcie realizacji.